

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: cervenka@soc.cas.cz

Hodnocení hospodářské situace a názory na práva občanů jiných členských států EU v České republice

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2004, V 04-06</i>
Otázky:	<i>EV.20, EV.21, EV.22</i>
Termín terénního šetření:	<i>18. – 28. 6. 2004</i>
Počet respondentů:	<i>1040</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>16. srpna 2004</i>
Autor výzkumu:	<i>Mgr. Lukáš Linek¹</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci červnového výzkumu CVVM, který byl z velké části tematicky zaměřený na proběhnuvší volby do EP, byly respondentům s aktivním volebním právem v době jejich konání (N=888) položeny některé otázky týkající se hospodářské situace a postavení cizinců z EU, kteří by se chtěli usadit a pracovat v České republice.

Pokud jde o hospodářskou situaci, šetření zjišťovalo, jak občané hodnotí současný stav oproti stavu před dvanácti měsíci² a jaká jsou jejich očekávání v horizontu jednoho roku.³

Tabulka 1: Hodnocení hospodářské situace (v %)

	oproti stavu před 12 měsíci	za rok
mnohem lepší	1	1
trochu lepší	12	15
stejná	37	33
trochu horší	31	26
mnohem horší	17	14
neví	2	11

Z výsledků zachycených v tabulce 1 vyplývá, že lidé v ČR pohlížejí na poslední hospodářský vývoj v zemi spíše pesimisticky a že nepříznivě vnímají i jeho

¹ Mgr. Lukáš Linek je odborným pracovníkem oddělení Sociologie politiky SOÚ AV ČR. Otázky byly součástí mezinárodního komparativního výzkumu European Election Survey 2004 věnovaného proběhnuvším volbám do Evropského parlamentu. Výzkum proběhl ve všech členských zemích EU, Lukáš Linek byl jeho koordinátorem za Českou republiku.

² Otázka: „Jaký je Váš názor na hospodářství? V porovnání se situací před 12 měsíci, myslíte si, že hospodářská situace v naší zemi je mnohem lepší, trochu lepší, zůstala stejná, trochu horší, mnohem horší?“

³ Otázka: „Myslíte si, že za rok bude hospodářská situace v naší zemi mnohem lepší, trochu lepší, bude stejná, trochu horší, mnohem horší?“

nejbližší perspektivu. Pouze 13 % dotázaných uvedlo, že se ekonomický stav země v porovnání s obdobím před dvanácti měsíci změnil k lepšímu. Naopak téměř polovina (48 %) si myslí, že hospodářská situace je dnes o trochu či dokonce mnohem horší než před rokem a více než třetina (37 %) ji považuje za stejnou. V porovnání s tím očekávání v horizontu jednoho roku vyznívají o něco málo příznivěji, i když sama o sobě jsou rovněž spíše negativní. 16 % respondentů předpokládá, že se za rok situace zlepší, třetina počítá se zachováním současného stavu a dvě pětiny očekávají mírné či výraznější zhoršení. U očekávání v porovnání s hodnocením stávající hospodářské situace se vcelku pochopitelně objevil zřetelně vyšší podíl odpovědí „neví“.

Tabulka 2: Očekávání hospodářské situace za rok podle hodnocení současného stavu (v %)

	lepší než před 12 měsíci	stejná jako před 12 měsíci	horší než před 12 měsíci
mnohem lepší	7	0	0
trochu lepší	61	11	6
stejná	22	50	23
trochu horší	5	27	32
mnohem horší	0	2	29
neví	5	10	10

Podrobnější analýza výsledků jednoznačně ukázala, že optimistická očekávání vývoje hospodářské situace vyjadřují především ti, kdo hodnotí příznivě i její vývoj za uplynulých dvanáct měsíců. Naopak ti, kdo soudí, že se za poslední rok hospodářská situace zhoršila, většinou očekávají další zhoršení (viz tabulku 2).

Hospodářskou situaci přitom relativně příznivěji hodnotí dotázaní s dobrou životní úrovní domácnosti, podnikatelé a voliči ČSSD nebo ODS. Kritičtějšími ve vztahu k hospodářské situaci naopak byli dotázaní, kteří životní úroveň své domácnosti považují za špatnou, nekvalifikovaní dělníci, lidé preferující KSČM a ti, kteří by nevolili žádnou politickou stranu.

V následující části šetření, která se týkala názorů české populace na postavení cizinců z jiných členských států EU, kteří žijí nebo kteří by chtěli žít a pracovat v ČR, jsme respondentům postupně předložili tři výroky (viz tabulku 3) s tím, aby k nim vyjádřili svůj souhlas či nesouhlas.

Tabulka 3: Souhlas či nesouhlas s výroky (v %)

	rozhodně souhlasí	spíše souhlasí	spíše nesouhlasí	rozhodně nesouhlasí	neví
Když je nedostatek pracovních míst, zaměstnavatelé by měli dávat přednost českým občanům před jinými občany z EU, kteří zde chtějí pracovat.	61	28	7	2	2
Občané z členských zemí EU, kteří žijí v Česku, by měli mít právo hlasovat ve volbách do místních a krajských zastupitelstev.	9	32	28	16	15
Občané z členských zemí EU, kteří žijí v Česku, by neměli mít nárok na dávky sociálního zabezpečení a dávky v nezaměstnanosti.	18	25	28	11	18

Výsledky ukazují velmi jednoznačnou převahu mínění, že v případě nedostatku pracovních míst by při zaměstnávání měli být upřednostňováni zájemci z řad českých občanů před občany z jiných států EU. Souhlas s výrokem v tomto

smyslu v šetření vyjádřilo prakticky devět z deseti respondentů (89 %), přičemž naprostá většina z nich souhlasila „rozhodně“. Pouze 9 % dotázaných s upřednostňováním českých uchazečů o práci nesouhlasí. Relativně častěji přitom nesouhlas vyjadřovali absolventi vysokých škol, podnikatelé, dotázaní s dobrou životní úrovní a příznivci ODS.

V názorech na to, jestli by občané jiných zemí EU, kteří žijí v ČR, měli nebo neměli mít nárok na dávky sociálního zabezpečení a dávky v nezaměstnanosti, který mají čeští občané, je veřejnost výrazně rozdělena. 39 % soudí, že občané z jiných států EU žijící v ČR by takový nárok mít měli, 43 % si myslí opak. Podobně rozpolcená je česká populace i v postoji k otázce práva občanů jiných zemí EU žijících v ČR volit do obecních a krajských zastupitelstev, když 41 % je pro a 44 % proti. Podrobnější analýza přitom ukázala, že postoje k oběma těmto otázkám navzájem do jisté míry korelují. Lidé, kteří si myslí, že by občané jiných zemí EU žijící v Česku měli mít právo volit do obecních a krajských samospráv, častěji souhlasí i s tím, že by měli mít nárok na čerpání dávek sociální pomoci. Z hlediska sociodemografického třídění se přitom u obou těchto otázek výrazné rozdíly prakticky neobjevily. Pouze v případě postojů k právu občanů jiných států EU žijících v ČR volit do zdejších obecních a krajských zastupitelstev jsme zaznamenali relativně vyšší podporu mezi lidmi s dobrou životní úrovní a voliči ODS, proti se ve zvýšené míře vyjadřovali stoupenci KSČM.